Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Митне регулювання

Шифр та назва спеціальності
D3 - Менеджмент

Інститут
ННІ Економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу

Спеціалізація
–

Кафедра
Менеджменту (204)

Освітня програма
Міжнародний бізнес

Тип дисципліни
Обов'язкова освітня компонента. Спеціальна (фахова) підготовка

Рівень освіти
Перший (бакалаврський)

Форма навчання
Денна

Семестр
6

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Захарченков Олексій Сергійович
oleksii.zakharchenkov@khpi.edu.ua
Кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту НТУ "ХПІ"

Автор та співавтор понад 20 наукових та методичних публікацій. Лектор з навчальних дисциплін “Митне регулювання”, “SMM-менеджмент” та інші. Відповідальний за ЗЕД та митне оформлення товарів у ТОВ "Сангиг".
Детальніше про викладача на сайті кафедри

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна спрямована на опанування організаційно-правових засад і правил митного регулювання. Основна увага приділяється митному оподаткуванню та оцінці митної вартості товарів, які переміщуються через державні кордони країн при виконанні міжнародних контрактів, а також оволодінню інструментами та процедурами щодо переміщення товарів та громадян через державний кордон України.

Мета та цілі дисципліни

Сформувати системні професійні знання та практичні навички з питань координації експортних та імпортних операцій міжнародної фірми, вміти оцінювати їх ефективність, враховуючи особливості митного регулювання; оволодіти методами та інструментами тарифного та нетарифного регулювання міжнародного бізнесу; вміти оцінювати митну вартість товарів і розраховувати митні платежі; здобути практичні навички заповнювання митної декларації на товари, які переміщуються через державний кордон України

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації, курсовий проект. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК09. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
СК04. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
СК16. Здатність розробляти та реалізовувати міжнародні бізнесстратегії з урахуванням міжкультурних, економічних, політичних, правових та технологічних особливостей світового ринку, забезпечуючи сталий розвиток і конкурентоспроможність міжнародної компанії.

Результати навчання

ПР04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ПР18. Демонструвати вміння та навички розробляти та обґрунтовувати міжнародні бізнес-стратегії з урахуванням міжкультурних, економічних, політичних, правових і технологічних особливостей світового ринку, а також брати участь у реалізації відповідних бізнес-операцій для забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності міжнародної компанії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 180 год. (6 кредити ECTS): лекції – 30 год., практичні заняття – 30 год., самостійна робота – 120 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: Управління експортно-імпортними операціями, Міжнародний бізнес, Макроекономіка

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Протягом лекційних та практичних занять використовуються мультимедійні технології, проводяться інтерактивні дискусії та презентації щодо митного регулювання в Україні та в інших країнах. Курсова робота має індивідуальний характер та виконується наскрізно протягом вивчення навчальної дисципліни. Зміст та завдання курсової роботи охоплюють основні теми курсу. Навчальні матеріали доступні на цифровій платформі Teams.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Митна справа та правове забезпечення в Україні Огляд сутності митної справи та її ролі в економічній політиці держави. Основні принципи митної політики України та завдання митних органів. Митний кодекс як ключовий нормативно-правовий акт у сфері митної справи. Міжнародні угоди та їх значення для гармонізації митних процедур..	2
Тема 2. Структура митних органів в Україні Організація митної системи та роль Державної митної служби України. Завдання та функції митних органів: фіскальні, правоохоронні, адміністративні. Прикордонні та внутрішні митниці, їхні особливості. Види митних постів та пунктів пропуску.	2

Тема 3. Переміщення товарів через митний кордон. Технологія митного контролю та оформлення. Способи забезпечення сплати митних платежів Напрямки переміщення товарів: імпорт, експорт, транзит. Основні засоби і способи доставки та їх регламентація. Типова схема митного контролю при автомобільних перевезеннях. Способи забезпечення сплати митних платежів: застава, гарантії, карнети.	2
Тема 4. Українська класифікація товарів ЗЕД: сутність і структура Призначення класифікації товарів у ЗЕД. Принципи побудови та взаємозв'язок із міжнародною системою. Структура УКТ ЗЕД: розділи, групи, позиції, підпозиції. Використання приміток та пояснень при класифікації.	2
Тема 5. Практичне застосування класифікації товарів Поняття кодування товарів і його значення. Структура 10-значного цифрового коду. Ідентифікація товарів при митному оформленні. Приклади практичних ситуацій застосування класифікації для нарахування платежів і ведення статистики.	2
Тема 6. Тарифне регулювання зовнішньої торгівлі Сутність тарифного регулювання та його роль у ЗЕД. Структура митного тарифу та види ставок мита. Принципи застосування митних тарифів. Значення тарифного регулювання для національної економіки.	2
Тема 7. Тарифні пільги та преференції Сутність тарифних винятків і пільг у міжнародній торгівлі. Принципи надання тарифних преференцій для окремих країн і товарів. Роль преференцій у розвитку міжнародних відносин та стимулюванні торгівлі.	2
Тема 8. Країна походження товарів і нетарифне регулювання Поняття країни походження товару. Критерії визначення: виробничі, вартісні, технологічні. Документальне підтвердження походження (сертифікати). Загальна характеристика нетарифних методів регулювання: ліцензування, квотування, стандартизація.	2
Тема 9. Економічні та адміністративні заходи нетарифного регулювання Антидемпінгові, компенсаційні та спеціальні заходи. Сертифікація, контроль якості, дозвільні процедури. Роль цих інструментів у захисті внутрішнього ринку та забезпеченні безпеки споживачів.	2
Тема 10. Єдиний збір і правові інструменти регулювання ЗЕД Призначення єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон. Його структура та порядок справляння. Правові заходи регулювання: закони України, міжнародні договори та їх роль у гармонізації правил торгівлі.	2
Тема 11. Міжнародні правила INCOTERMS Загальна характеристика міжнародних комерційних термінів. Базові умови поставки у контрактах та розподіл обов'язків сторін. Групи термінів E, F, C, D та принципи класифікації. Особливості розподілу витрат і ризиків. Практичні приклади використання у зовнішній торгівлі.	2
Тема 12. Митна вартість товарів: сутність і методи визначення Поняття митної вартості та її роль у митному оподаткуванні. Основний метод визначення - за ціною угоди. Другорядні методи: за ідентичними чи подібними товарами, за відніманням і додаванням вартості, резервний метод. Практичні приклади застосування.	2
Тема 13. Митні платежі: характеристика та порядок сплати Загальна характеристика митних платежів: мито, акциз, ПДВ. Їхні функції та роль у державному бюджеті. Порядок нарахування та строки сплати. Відповідальність за порушення правил.	2
Тема 14. Митне декларування та оформлення товарів	2

Значення митного декларування у зовнішній торгівлі. Основні процедури, форми та етапи митного оформлення. Використання електронних форм декларацій. Прозорість і контроль у митному адмініструванні.	
Тема 15. Види та порядок заповнення митних декларацій Основні форми митних декларацій: стандартні, спрощені, електронні. Сфери застосування різних видів декларацій. Структура декларації та правила заповнення основних граф. Практичні приклади оформлення документів відповідно до законодавства.	2
Загальна кількість годин	**30**

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти а
Тема 1. Структура та організація діяльності митної служби України Аналіз організаційної структури Державної митної служби України. Визначення функцій і завдань окремих підрозділів. Ознайомлення з прикладами практичної діяльності митних органів.	2	–
Тема 2. Визначення коду УКТЗЕД товару Робота з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності. Використання приміток і пояснень для вибору правильного коду. Практичні вправи з класифікації товарів.	2	–
Тема 3. Визначення країни походження товару Аналіз критеріїв походження товарів. Визначення країни походження за документами (сертифікати, контракти). Розв'язання практичних завдань щодо підтвердження походження.	2	–
Тема 4. Розрахунок контрактної вартості товару на умовах поставки Incoterms Група E та Група F Робота з умовами поставки EXW, FCA, FAS, FOB. Визначення елементів вартості за кожною умовою. Приклади розрахунків контрактної ціни.	2	–
Тема 5. Розрахунок контрактної вартості товару на умовах поставки Incoterms Група C Виконання розрахунків за умовами CIF, CFR, CIP, CPT. Визначення витрат продавця та покупця. Формування контрактної вартості.	2	–
Тема 6. Розрахунок контрактної вартості товару на умовах поставки Incoterms Група D Робота з умовами DAP, DDP, DPU. Аналіз витрат і ризиків для сторін. Практичні розрахунки контрактної ціни з урахуванням доставки.	2	–
Тема 7. Основний метод розрахунку митної вартості товарів при імпорті в Україну Використання методу за ціною угоди. Визначення складових митної вартості. Приклади розрахунків на основі контрактів і рахунків-фактур.	2	–

Тема 8. Розрахунок митної вартості товарів при імпорті в Україну за ціною договору щодо ідентичних товарів Аналіз прикладів поставок ідентичних товарів. Порівняння контрактів для визначення вартості. Практичні вправи з документами.	2	–
Тема 9. Розрахунок митної вартості товарів при імпорті в Україну за ціною договору щодо подібних товарів Робота з інформацією про подібні товари. Визначення коригувальних коефіцієнтів. Розрахунок митної вартості на практичних прикладах.	2	
Тема 10. Розрахунок митної вартості товарів при імпорті в Україну на основі додавання вартості Аналіз витрат на виробництво та прибутку експортера. Формування митної вартості за методом додавання. Виконання практичних розрахунків.	2	
Тема 11. Розрахунок митної вартості товарів при імпорті в Україну на основі віднімання вартості Робота з ціною реалізації імпортованого товару на внутрішньому ринку. Визначення витрат і прибутку. Розрахунки митної вартості методом віднімання.	2	
Тема 12. Розрахунок митної вартості товарів при імпорті в Україну резервним методом Використання резервного методу для складних випадків. Комбінація елементів інших методів. Практичні приклади застосування.	2	
Тема 13. Розрахунок митної вартості товарів при експорті з України Визначення вартості експортних поставок. Використання контрактних документів для розрахунку. Практичні вправи з оформленням розрахунків.	2	
Тема 14. Розрахунок митних платежів при імпорті товарів в Україну Розрахунок мита, акцизу та ПДВ. Використання ставок митного тарифу. Практичні завдання з визначення загальної суми платежів.	2	
Тема 15. Заповнення митної декларації Ознайомлення зі структурою митної декларації. Заповнення основних граф за контрактними даними. Практичні завдання з оформлення декларацій у паперовій та електронній формах.	2	
Загальна кількість годин	**30**	$\sum_{i=1}^{n} a_i=0$

Лабораторні заняття

Лабораторні заняття не передбачені планом

Контрольні роботи

Теми контрольних робіт	Вагові коефіцієнти b
Тест 1: "Предмет, цілі та завдання курсу «Митне регулювання». Організація митної справи в Україні. Митне законодавство України" - **Теми 1–3**	0,1

Тест 2: "УКТЗЕД - Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності" - **Теми 4–5**	0,2
Тест 3: "Тарифне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні" - **Теми 6–7**	0,1
Тест 4: "Поняття і визначення країни походження товару. Нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні" - **Теми 8–10**	0,1
Тест 5: "Incoterms - міжнародні комерційні умови" - **Тема 11**	0,1
Тест 6: "Митна вартість товарів" - **Тема 12**	0,2
Тест 7: "Митні платежі. Митне декларування при переміщенні товарів через митний кордон України" - **Теми 13–15**	0,2
Загалом	$\sum_{i=1}^{n} b_i = 1$

Самостійна робота

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Митні режими товарів, що переміщуються через державний кордон України. Загальна характеристика митних режимів Поняття та класифікація митних режимів. Основні групи режимів і їх роль у митній справі. Правові підстави митних режимів їх характеристика.	6
Тема 2. Митний режим імпорту та реімпорту Умови ввезення товарів в Україну з метою вільного обігу. Порядок оформлення митного режиму імпорту. Особливості повернення товарів у режимі реімпорту та його відмінності від звичайного імпорту.	6
Тема 3. Митний режим експорту та реекспорту Загальні положення щодо вивезення товарів за межі митної території. Особливості застосування режиму експорту. Реекспорт товарів: умови, обмеження та міжнародні практики.	6
Тема 4. Митний режим транзиту Сутність транзиту як митного режиму. Порядок переміщення товарів транзитом територією України. Обов'язки перевізників.	6
Тема 5. Митний режим тимчасового ввезення та тимчасового вивезення Поняття та умови застосування тимчасових режимів. Категорії товарів, що підлягають тимчасовому переміщенню. Вимоги до забезпечення та строки дії режиму.	6
Тема 6. Митний режим митного складу Призначення митних складів у зовнішньоекономічній діяльності. Умови розміщення товарів у режимі складу. Особливості зберігання, обліку та контролю.	6
Тема 7. Митний режим вільної митної зони та безмитної торгівлі Принципи функціонування вільних митних зон. Умови діяльності безмитних магазинів. Економічні та правові особливості цих режимів.	6
Тема 8. Митний режим переробки на митній території та за її межами Порядок переробки іноземних товарів на митній території України. Особливості вивезення товарів для переробки за кордон. Умови повернення готової продукції.	6
Тема 9. Митний режим знищення або руйнування та відмови на користь держави	6

Ситуації, коли допускається знищення або руйнування товарів. Правові умови відмови від товарів на користь держави. Порядок оформлення та наслідки застосування цих режимів.	
Загальна кількість годин	**54**

Курсовий проект " Митний контроль і митне оформлення імпортних операцій в Україні"

Курс передбачає виконання студентами курсового проекту на тему " Митний контроль і митне оформлення імпортних операцій в Україні". В курсовому проекті розглядаються основні етапи митного контролю і митного оформлення імпорту товару в Україну відповідно до індивідуальних умов зовнішньоторгівельної угоди.

Частина 1. Організація діяльності митної системи України	
Частина 2. Визначення коду товару відповідно до УКТ ЗЕД	
Частина 3. Визначення заходів тарифного і нетарифного регулювання ЗЕД	
Частина 4. Визначення контрактної вартості товару	
Частина 5. Визначення митної вартості товару	
Частина 6. Розрахунок митних платежів	
Частина 7. Оформлення митної декларації	
Загальна кількість годин	**46**

Неформальна освіта

Можливість перезарахувати окремі теми або курс шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, в рамках дисципліни відсутня

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. 1. Митний кодекс України - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-VI#Text –
2. Закон України Про Митний тариф України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text
3. Податковий Кодекс України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.
4. Закон України Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text –
5. Закон України Про зовнішньо-економічну діяльність https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text
6. Закон України Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-14#Text
7. Access2Markets - онлайн-портал Європейської комісії https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home
8. Чекмасова І. А. Митна справа : навч. посіб. / І. А. Чекмасова, В. А. Міщенко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – 220 с.
9. Митна енциклопедія : У трьох томах. Т.1/ : Редкол.: … І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. 592 с. (Митна справа в Україні. Т. 22).
10. Митна енциклопедія: У трьох томах. Т.2/: Редкол.: … І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. 474 с. (Митна справа в Україні. Т. 23).
11. Митна енциклопедія: У трьох томах. Т.3/: Редкол.: … І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. 570 с. (Митна справа в Україні. Т. 24).
12. Положення про митні декларації затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 N450. [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text]
13. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. ТОВ «Науковотехнічна фірма «Інтес ЛТД»»: http://www.qdpro.com.ua

14. Берлач А.І., Лісогор Ю.Б. Правова природа та принципи митного оформлення в Україні. - Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету, №4/2023. 2023. С. 789-792
15. Захарченков О.С Аналіз цифрових інновацій в митному адмініструванні та їх роль у підвищенні ефективності контролю за товарами. - "Національні інтереси України": науково-практичний журнал. 2024. № 4(4) 2024. С. 689. Одеса, С. 327-333

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k:

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (тести), k_2	Індивідуальне завдання (курсовий проєкт), k_3	Підсумковий контроль (іспит), k_4
0,4	0,2	0,3	0,1

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.
Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + К \cdot k_2 + І \cdot k_3 + Пк \cdot k_4,$$

де: $П$ – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,
$І$ – оцінка за виконання індивідуального завдання,
$К$ – середньозважена оцінка за контрольні роботи,
$Пк$ – оцінка за підсумковий контроль.

$$П = \frac{П_1 \cdot a_1 + П_2 \cdot a_2 + \ldots + П_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{8} a_i},$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за лабораторне заняття.

$$К = \frac{К_1 \cdot b_1}{\sum_{i=1}^{1} b_i},$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (П, $К$, $І$,…) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

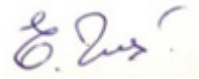
Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність,

відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.
Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено	30.08.2025		Завідувач кафедри Наталія ШМАТЬКО
	30.08.2025		Гарант ОП МБ Олена ЧАЙКОВА